

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m]
actibus: oratione videlicet: ieiunio [et] elemosyna**

Guntherus <Parisiensis>

Basilee, 1507

VD16 G 4140

Capitulu[m] sextum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30791

In nequitia permanentes / claudicauerunt. Nec mirū eos q̄ in potestate diaboli retinent per fidē solam in filios adoptionis posse transferre: cū ip̄e pater eorum diabol⁹ et confiteat̄ et credat: quēadmodū in euangelio scriptum est: Erabant a multis demonia / clamātia quia tu es fili⁹ dei / etiam non timebat ea loqui: q̄ sciebāt eū esse christū. Nota q̄ plus est clamare q̄ cōfiteri simpliciter: plus scire q̄ credere. Hac igitur specie adoptionis qualis q̄ adoptat / tot⁹ transit in potestātē adoptant⁹: hi qui et fidē habent et opera filii dei / filij dei facti sunt: quare et ipse eadem adoptione non tam civili q̄ celesti iure patris eorum rectissime nominat̄. Et hi qui: dem cōuenienter et vere ad ipsum cōuersi dicere possunt:

Capitulum quintū

Pater noster: Ac si dicat: Pater unigeniti filij tui p̄ naturam / n̄ p̄ grām. Pater oim p̄ creādi auctatē: n̄ per recreādi pietatē. Pater uniuersoz / per gubernandi potentia: noster p̄ saluandi clemētiam. Pater omnium uiuentiu per benefici collationē: noster per eterne uite repromissionē. Pater oppressoz p̄ diuine uirtutis protectionem: noster per internam sp̄s sancti cōsolationem. Pater omnium credentiu per sacramenti perceptionem:

noster p̄ fidē et bonā opationē

Capitulum sextum.

Qui es in celis. Cū ubi q̄ totus sit deus: tamē in celis que pars tot⁹ creature videtur excellentior ob diuine maiestatis reuerentiā frequētius esse perhibet. Sed videndum est in quib⁹ celis: et qualiter esse credendus sit. Nā celi vel celoz appellatio plurimas in scripturis habet acceptiones. Celum: quippe vel celi dicitur splendor et sublimitas eterne diuinitatis. Celū ut ibi: Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo fili⁹ hominis qui est in celo. Celi uo / ut illud: Gaudete q̄a noia uestra scripta sunt in celis. Item celū vel celi dicit̄ empyreū celum: q̄ greci empyreon dicūt: q̄ statim in ip̄a sui creatioe sacris angelis repletū est: et in eo celestiu uirtutum ordines / iuxta collatam sibi grām a conditore distincti. Celū ut illud q̄ dicit domin⁹ in euangelio: Angeli eoz in celo semper vident facies patris: Celi uo ut alibi: Nā uirtutes celoz mouebuntur. Similiter celū vel celi dicitur firmamentū / q̄ grece uanos appellatur: q̄ fecit deus ut divideret aquas ab aq̄s: sic scriptū est in genesi: fecit deus firmamentū: et diuisit aq̄s q̄ erāt sub firmamento ab his q̄ erāt sup firmamentū. Huic aut̄ firmamētū.

Luce. 4.

3. 5. 1. 1.

201. 5. 1.

2. 1. 1. 1.

21. 1. 1.

22. 1. 1.

22. 1. 1.

24. 1. 1.

Job. 3.

Luce. 10.

Matth. 18.

Matth. 24.

Gen. 1.

f. uij

firmamento sicut philosophos omnes stelle preter septem planetas infixe sunt: quod ex eo probare se putant: quia semper equaliter ab invicem interstitiis cum ipso firmamento rapiunt. Sed et ipse moyses huic sententiae philosophorum videtur ad stipulari: cum dicit in genesi: **Fecit deus stellas et posuit eas in firmamento.** Hoc itaque firmamentum nunc celum dicitur: ut ibi: **Et vocavit deus firmamentum celum.** Nunc hoc celi: ut illud: **Benedicite aque omnes quae super celos sunt domino.** Rursum quod celi vel celi dicitur spacium illud mundi: quod est a firmamento usque ad lunarem globum: quod a grecis ether nominatur: in quo stelle septem erraticae: quas greci planetas vocant: hoc ordine distinctae sunt: ut prima et prima firmamento sit saturnus: secunda iupiter: tertia mars: sol hoc quarta: quinta venus: sexta mercurius: septima hoc sit luna. Quae quanto propius accedunt ad firmamentum: tanto ampliori circumferuntur circulo: quanto autem terre viciniores sunt: tanto breviorum viroque motu: mundano scilicet et planetico circulum describunt. Quae propter licet omnes eiusdem celeritatis esse credantur: aliae tamen celerius: aliae hoc tardius peragunt orbem suos: adeo ut saturnus semel tamen in triginta annis: luna hoc singulis mensibus cursum suum perficiat. Hoc igitur mundi spacium de quo loquimur: nunc celum scri-

ptura vocat: ut ibi: Luna praefata ps. 88. **era in eternum et testis in celo fidelis.** Nunc autem celos: ut si quis dicat hoc mundum. Sol et luna laudate dominum de celis. id est de illa etheris regione. Sed et illud spacium quod est a lunari circulo usque ad terram: aerem videlicet veterosum et percellosum: scriptura nunc celum nunc celos indifferenter appellat. Celum: ut ibi: **Milvus in celo agnovit tempus suum.** Celos: ut illud in psalmo: **Ascendunt usque ad celos et descendunt usque ad abyssum.** id est ad aeris altitudinem et maris profunditatem. Sancta quae ecclesia in singulari forma vocis celi quaeque nominatur: ut illud in apocalypsi: **Stelle celi ceciderunt: et celum recessit quasi liber involutus.** Pluraliter celi dicitur cum sancti apostoli: quale est illud in psalmo: **Celi enarrant gloriam dei.** Et item: **Miscoria edificabitur in celis.** Amplius quoque celi scilicet quaevis anima: celi hoc quae plures simul nonnunquam solent appellari. Cum enim dicat dominus per prophetam: **Celum mihi sedes est: et rursum alibi scriptum sit: Sedes dei anima iusti: patet utique quod quilibet sancta anima: celum: plures hoc vel omnes simul: etiam celi pluraliter possunt appellari: ut illud in psalmo: **Ad te levavi oculos meos quod habitas in celis.** id est in animabus iustis. Postquam ergo sacre scripture pagina tam multis rebus vel proprie: vel typice: vel moraliter celi celorum ve nomen attribuit:**

Sen. I

Daniel. 3.

Hier. 8.

Ps. 104.

Apocal. 6.

Ps. 18

Ps. 88.

Esa. 66

Ps. 122

ne ipsa tam venusti nois expers
remaneat/ se qz ipsam spūalif
eisdē aūsa est censere vocabul.

Ps. 103. Extendēs celū sicut pellē.
Ps. 8. Nūc celi pluralif: vt illud: Ele

uata ē magnificētia tua sup ce
los. i. sup oēs scpturas: qz gl'ia
christi ad quē loquit' p'pheta/
nullis pōt explicari scripturis.

Et merito qdem sacre scriptu
re series celū aut celi nūcupat':
q'ppe que nō solū diuinis p'ce
ptis/ r sacris admonitiōib' et
exemplis/ in modū celi/ velut
qdam stellaz varietate celara
est: sed etiā mysterioz celestiu
nobis celat arcana. In his g
celis r si q' preter istos alij repe
riunt: deū qui nusqz absens est
veracif esse p'fitemur: Sz qlif
in eis esse credend' s' illud sū
mope querēdū est. Neqz enī di
gnū ducim' arbitrari/ creato
rē sic esse in creatis: que admo
dū vna illarū in altera esse aut
cogitat' aut cernit.

Capitulū septimum

Sunt igit' diuersi ac dife
ferentes modi/ q' b' ali
quid in aliquo eē a phi
losophis/ r maxime peripate
ticis deprensū est. Est em' ali
quid in aliquo localif. i. velut
cōtentū in cōtinente: vt vinum
in lagena. Et est aliqd in aliq
put accidēs i subiecto: velut al
bedo in homie: qz nec subiectū
absqz accidēte: nec accidens ni

si in subiecto esse pōt. Et est ali
quid in aliquo materialif. i. ve
lut materia i materiato: siue il
la in ipso permaneat/ vt ferruz
in gladio: siue a sua proprietate
deficiat/ vt in pane/ farina r
aqua. Est etiam aliquid in ali
quo originaliter/ vt id qd ab il
lo ducit originem: siue sub ea
dem specie teneat' vt fili' ex pa
tre: qualiter nos omēs in lumē
bis adefuisse testat' auctoritas:
siue in aliam speciē transferat'
vt pullus ex ouo/ gramen ex se
mine. Et est aliquid in aliquo
naturaliter/ vt elementū in ele
mentato: velut ignis vel aqua
in barba vel capillo. Amplius
est aut' aliquid in aliquo finali
ter/ vt beatitudo in bona vita/
victoria in bello: qm' illa bone
vite/ hec autē belli finis est. Et
est aliquid in aliquo causalif/
vt virtus in laude: qm' ex virtu
te laus sequit'. Preterea est ali
quid in aliquo tanqz genus in
specie/ vt in homine animal: qm'
animalis appellatio rectissime
homini coaptat': omnis em' ho
mo animal est. Et est aliquid i
aliquo quasi species in genere
velut homo r equus in anima
li: qm' sub appellatione anima
lis tam hic qz ille continet'. Est
quoqz aliquid in aliquo tanqz
species i indiuiduis/ vt homo
in socrate r platone: qm' vtriqz
conuenit hominis appellatio:
vterqz em' hō est. Et est aliqd i
aliq. put indiuidua i specie/ ve